

AZ USA-ba és/vagy harmadik országokba továbbít adatokat? Akkor feltétlenül ismernie kell a NAIH és Unió Bíróságának legújabb döntéseit

Az elmúlt hónapokban az Európai Uniói Bíróságának döntése és a NAIH több esetben is bírságot kiszabó határozata több adatvédelmi jogi szempontból fontos megállapítást is tett, amelyekből a piaci szereplőket, illetve adatkezelőket és adatfeldolgozókat általában érintő legfontosabb részeket gyűjtöttük össze. Kiemelendő az Európai Unió Bíróságának ítélete azért is, mert az az Egyesült Államokba történő adattovábbítással járó minden adatkezelés megfelelőségének feltételeit változtatja meg jelentősen azzal, hogy az EU-USA adatvédelmi pajzs határozatot érvénytelennek nyilvánította, továbbá harmadik országba történő adattovábbítások tekintetében is általános követelményeket rögzít.

Az Európai Unió Bíróságának Ítélete

Az Európai Unió Bírósága a Facebook által Írországban kezelt személyes adatok Egyesült Államokba való továbbításával, és így az amerikai szervereken való tárolásával kapcsolatban felmerült kérelem vonatkozásában a 2010/87 számú bizottsági határozat és a Bizottság EU-USA adatvédelmi pajzs határozat (2016/1250) érvényességét is vizsgálta, amelynek eredményeként az **EU-USA adatvédelmi pajzs határozatot érvénytelennek nyilvánította**, míg az általános adatvédelmi kikötéseket, mint a harmadik országba adatfeldolgozók részére történő adattovábbítások lehetséges jogi alapját tartalmazó 2010/87 határozat kapcsán nem talált olyan körülményt, mely a határozat érvényességét érintette volna, azonban rögzítette azt is, hogy **amennyiben általános adatvédelmi kikötések alapján kerül sor harmadik országba történő adattovábbításra, abban az esetben olyan védelmi szinttel kell rendelkezni, amely lényegében azonos az Európai Unióban biztosított védelmi szinttel**. Ezzel összefüggésben a Bíróság kimondta, hogy **e védelmi szint értékelésének figyelembe kell vennie mind az Unióban letelepedett adatkezelő és a továbbításnak az érintett harmadik országban letelepedett címzettje között létrejött szerződéses kikötéseket, mind pedig – e harmadik ország hatóságainak az így továbbított adatokhoz való esetleges hozzáférést illetően – az ezen ország jogrendszerének releváns elemeit**.

A Bíróság az adatvédelmi pajzs tekintetében alapvetően azt vizsgálta, hogy azon személyes adatok esetén, amelyeket harmadik országba továbbítanak, az adott országnak olyan védelmi szinttel kell rendelkeznie, amely lényegében azonos az Unióban biztosított védelmi szinttel. **A Bíróság álláspontja szerint azonban az Egyesült Államok szabályozása nem felel meg az uniós jogban az arányosság elve által megkövetelt követelményeknek, elsősorban azért, mert az USA szabályozása szerinti megfigyelési programok nem a feltétlenül szükséges mértékre korlátozódnak, másodsorban pedig azért, mert a nem amerikai személyek számára szolgáló garanciákat, így jogorvoslati lehetőséget a kapcsolódó szabályozás nem biztosítja megfelelően. Fentiekre tekintettel a Bíróság érvénytelennek nyilvánította az EU-USA adatvédelmi pajzs határozatot**. Ennek pedig alapvető következménye az, hogy az Egyesült Államokba önmagában az adatvédelmi pajzs hatálya alatt, azaz a 2016/1250 számú határozat alapján kizárólag a GDPR általános szabályaira figyelemmel kötött adattovábbítási szerződések alapján történt eddig jogszerű adattovábbítások további intézkedés nélkül a bíróság ítéletére figyelemmel jogsértőnek minősülnek.

Mindezek alapján **haladéktalanul szükséges valamennyi adatkezelőnek mind az USA-ba történő, mind pedig minden további harmadik országba történő adattovábbítással járó adatkezeléseiket illetve adattovábbításait és szerződéses kapcsolataikat felülvizsgálni. Ennek keretében fontos továbbá, hogy egyedileg szükséges megvizsgálni, hogy az általános adatvédelmi kikötések alkalmazhatóak-e, az adott szerződéses partner esetén megfelelő garanciák állnak-e rendelkezésre, azaz jogszerűen van-e mód az adott adatfeldolgozót a továbbiakban igénybe venni.**

NAIH határozatok

1. A hatóság **1.000.000,- Ft összegű bírságot szabott ki egy adatkezelő számára, míg 500.000,- Ft összegű bírságot az adatfeldolgozó számára. A Hatóság döntése szerint az adatkezelő hozzáférési jog megsértése, adminisztratív költség indokolatlan felszámítása, érdekmérlegelési teszt elvégzésének hiánya, továbbá a célhoz kötöttség és adattakarékosság elveinek megsértése, míg az adatfeldolgozó az átlátható adatkezelése követelményének megszegése jogsértéseket követték el. A kapcsolódó tényállás szerint az adatkezelő a kérelmező személyes adatai kezelésének módjára irányuló tájékoztatási kérelmét nem válaszolta meg kielégítően, továbbá az ezzel kapcsolatos adminisztratív költségeket indokolatlanul tovább hárította a kérelmezőre. Ezen túlmenően a NAIH megállapította azt is, hogy az adatkezelés jogalapja is hibásan került meghatározásra. A követelésbehajtással összefüggésben az adatkezelés jogalapjaként jogi kötelezettség teljesítése, továbbá ezzel kapcsolatban a Számviteli törvény, a Hpt. és a központi hitelinformációs rendszerről szóló törvény került hibásan meghatározásra a követelés vásárlással és behajtással üzletszerűen foglalkozó adatkezelő részéről. A NAIH azonban megállapította, hogy a jogi kötelezettség teljesítése, mint adatkezelési jogalap nem áll összhangban a meghatározott jogszabályhelyekkel, ugyanis azokból nem következik kötelező adatkezelés, ezzel szemben a megfelelő jogalap ebben az esetben jogos érdek lehet. Jogos érdek, mint jogalap érvényes alkalmazhatósága érdekében azonban szükséges érdekmérlegelési tesztet is készítenie az adatkezelőnek, mely jelen esetben nem készült. A NAIH továbbá megállapította azt is, hogy az ügyben eljáró adatfeldolgozó nem nyújtott megfelelő tájékoztatást az érintettnek, továbbá adatfeldolgozói hatáskörén túlterjeszkedett, ugyanis a személyes adatok kezelésére vonatkozóan nem is nyújthatott volna tájékoztatást az adatkezelővel fennálló és vonatkozó megállapodása alapján.**

2. A hatóság egy másik, nem rég lezárult ügyben **200.000,- Ft. bírságot szabott ki egy munkáltató számára, tekintettel arra, hogy a munkáltató egy volt közalkalmazottja számára megtagadta a közalkalmazotti jogállás megszűnését követően a munkahelyi e-mail fiókhoz való hozzáférést, annak ellenére, hogy az e-mail fiók magánhasználatra vonatkozó előírásokat a munkáltató szabályzata nem tartalmazott. Az érintetthozzáférés kérésének célja a munkáltatóval folyamatban lévő peres eljáráshoz szükséges bizonyítékok beszerzése, továbbá a szakmai munkássághoz, tudományos publikációkhoz való hozzáférés volt.**

A hatóság döntése szerint az **adatkezelőnek különbséget kellett volna tennie a munkavégzéssel összefüggő e-mailek és a magáncélú e-mailek tekintetében a kérelmező általi hozzáférési jog gyakorlásának megítélése tekintetében. Az első esetben figyelembe veendő és vehető az, hogy az e-mailek adott esetben üzleti titkokat tartalmazhatnak (és ezért külön védelemben részesülnek, illetve**

a GDPR 63 preambulumban bekezdését is figyelembe kell venni, amely alapján a hozzáféréshez való jog nem érintheti hátrányosan mások jogait, beleértve az üzleti titkokat, szellemi tulajdont és szerzői jogokat is) és ezért a **munkaviszony megszűnését követően alapvetően jogszerű a hozzáférés megtagadása**. Ugyanakkor a **magáncélú e-mailek más megítélés alá esnek, mely esetben biztosítani kell megfelelő feltételekkel a hozzáférési jog gyakorlásának lehetőségét**. Az nem várható el az adatkezelőtől, hogy maga válogassa le ezeket az e-maileket valamennyi archív email közül, azonban megfelelő intézkedések elvárhatóak amelyek mentén a kért e-mailekhez történő hozzáférést biztosítani tudja. Így például a hatóság álláspontja szerint kérelmező által megadott konkretizált 'tartalomjegyzék' alapján vagy közös leválogatással kiadhatóak ezek az e-mailek, teljesíthető a hozzáférési jog gyakorlására vonatkozó igény.

3. A hatóság figyelmeztetésben részesített egy magánszemélyt, és kötelezte, hogy 30 napon belül igazolja a hatóság által alábbiakban részletezett jogsértések korrigálását. Az ügyben egy olyan honlappal kapcsolatosan történtek személyes adatkezelések, amely sms küldés vonatkozásában kedvezményeket biztosított, marketing céllal. A honlap üzemeltetője az adatkezelés céljaként az sms küldőjének azonosítását határozta meg, azonban a **hatóság megállapította, hogy az adatkezelés egyben marketing céllal is történt, hiszen az adatkezelő tájékoztatókat és reklámokat is küldött az érintetteknek a megadott email címüket felhasználva. Így az adatkezelés jogalapja a hatóság álláspontja szerint pontatlanul került meghatározásra, azaz az adatkezelés jogszerűtlennek bizonyult és az üzemeltető adatkezelési szabályzata is ebből adódóan hibás volt**. Mindezek alapján a hatóság ellenőrzés terhe mellett – **az üzemeltető magánszemélyi voltára tekintettel** – csak **figyelmeztetésben részesítette a kérelmezettet. Fontos megemlíteni még, hogy a hatóság a jogszerű állapot elérése érdekében nem az adatok azonnali törlésére hívta fel az adatkezelőt, hanem felszólította arra, hogy valamennyi, regisztrált felhasználónak a regisztrált e-mail címére továbbítsa a hatóság állásfoglalásnak megfelelően módosított adatkezelési szabályzatát, azzal, hogy a levelében kéri a felhasználóktól azt, hogy a módosított adatkezelési szabályzata alapján 15 napon belül nyilatkozzon arról, hogy hozzájárul-e a személyes adataik kezeléséhez. 15 nap elteltével pedig törölje azoknak az érintetteknek a személyes adatait, akik a módosított tájékoztató alapján, egyértelműen és kifejezetten nem járulnak hozzá ahhoz, hogy a honlap üzemeltetője a személyes adataikat kezelje**.

4. A hatóság két eljárásban is vizsgálta továbbá egy gazdasági újság **leggazdagabb személyek vagyonát felmérő kiadmányával kapcsolatos adatkezelési gyakorlatát**, amelynek eredményeként **összesen 4.500.000,- Ft bírságot szabott ki**. A hatóság döntéséből kiemelendő, hogy a hatóság megállapítása szerint alapvetően jogos érdeke fűződhet az alapvetően közérdekű adatok alapján összeállított listákkal kapcsolatos adatkezeléshez az adatkezelőnek, azonban ismételtlen leszögezte, hogy **a jogos érdek, mint adatkezelési cél megalapozottságához érdekmérlegelési tesztet szükséges elvégezni**, amelyben jelen esetben mérlegelésre kerül, hogy az érintett személyek közszereplőnek minősülnek-e, oknyomozó típusú-e a kiadmány, vagy csak a társadalom általános kíváncsiságát hivatott kielégíteni. **Az érintett személyeknek pedig ezen teszt eredményéről, azaz az adatkezelő jogos érdekéről is szükséges információt nyújtani az előzetes tájékoztatás keretében, illetve világossá szükséges tenni, hogy kérésre információt kaphatnak az érdekmérlegelési vizsgálatról**, és így nyílik lehetősége az érintetteknek a valós tájékoztatáson alapuló döntésük meghozatalára, így akár tiltakozásuk kifejezésére is. **A tiltakozási jog gyakorlásának lehetősége kapcsán pedig fontos, hogy az adatkezelőnek csak akkor van lehetősége és ezáltal kötelezettsége egyedi érdekmérlegelést végezni adott esetben egy adott érintett kapcsán, ha az adott személy megjelöli azt, hogy ránézve az**

érdekmérlegelés kapcsán milyen egyedi szempontok állnak fenn, melyek azt adott esetben befolyásolják.

A hatóság továbbá megállapította azt is, hogy ilyen esetekben az adatkezelő újságírói tevékenységére, különösen a gazdasági újságíráshoz való hivatkozás nem elegendő a jogos érdek meghatározása során, hiszen el kell különíteni az okfeltáró újságírást, ahol a társadalomnak érdeke hozzáférni és megismerni ezen információkat, míg a „pletykaéhséget” kiszolgáló újságírás már önmagában nem elegendő indok, hogy az adatkezelő erre alapítson jogos érdeket, mellőzve a mérlegelési tesztet és az érintettek magánélethez fűződő jogát.

5. Végül említésre méltó, hogy a hatóság **1.000.000,- Ft. bírságot szabott ki egy közelmúltbeli ügyben egy politikai céllal gyűjtött személyes adatokat kezelő adatkezelővel szemben.** A kérdéses ügyben megállapította a hatóság, hogy a **politikai célú, aláírásgyűjtésre irányuló adatkezelés során gyűjtött személyes adatok különleges személyes adatnak minősülnek, így eltérő és szigorúbb szabályok vonatkoznak ezen adatkezelésre.** Mindezek alapján az adatkezelés célja kettévált és egyrészt politikai célú, aláírásgyűjtésre irányuló adatkezelés (név és lakcím) valósult meg, másrészt pedig politikai kapcsolattartás elősegítése céljából (telefonszám, email) gyűjtött az adatkezelő adatokat. A hatóság ezek alapján megtévesztőnek minősítette a tájékoztatást, amely kizárólag az elsődleges, aláírásgyűjtési célt határozta meg.

A konkrét döntés kapcsán **a következő általános megállapítást érdemes kiemelni.** A hatóság a korábbi döntéseivel összhangban ismét megállapította, **hogy különböző célú adatkezeléshez külön, kifejezett és megfelelő tájékoztatáson alapuló hozzájárulás szükséges,** mivel az adatkezelés célhoz kötöttsége határozza meg a tájékoztatás tartalmát és az annak kezeléséhez való hozzájárulást is. Ezért fontos figyelemmel lenni arra tehát általában valamennyi adatkezelés tekintetében, hogy a **tájékoztatás és az egyes adatok vonatkozásában megvalósuló adatkezelés céljának meghatározása tekintetében fennálló esetleges pontatlanság, valamint a megadott hozzájárulás megfogalmazásának nem megfelelő volta az adatkezelés jogellenességét eredményezheti és egy esetleges hatósági eljárás esetén bírság kiszabásához és a gyűjtött személyes adatok törléséhez vezethet.**